

Det økonomiske potentiale af at få udsatte ledige i arbejde

Mange borgere i Danmark er på overførselsindkomst, og det offentlige bruger store summer på disse grupper. Men selv de mest udsatte ledige indeholder et beskæftigelsespotentiale, der kan give store økonomiske gevinster. Det er hovedkonklusionen på en undersøgelse, som KORA har foretaget for Erhvervsstyrelsen. Hele rapporten kan hentes på KORAs hjemmeside.

Gevinstpotentialer og udsatte grupper

Gevinstpotentialer er et udtryk for, hvilke økonomiske gevinster der kan hentes, hvis udsatte ledige kommer i arbejde. Ikke-økonomiske gevinster for de udsatte ledige er ikke medregnet. Der indregnes eksempelvis sparede offentlige udgifter i forbindelse med sygdom, men ikke værdien af en højere livskvalitet. De økonomiske gevinster er forskellige for det offentlige og for samfundet som helhed. Beregningerne er foretaget for tre forskellige grupper af udsatte ledige, se boks 1.

Gevinstpotentialer er beregnet på baggrund af, at en udsat ledig finder **ordinær beskæftigelse** eller **fleksjob** i minimum 14 uger, og er baseret på perioden 2007-2012.

Resumé af resultater

Undersøgelsen viser, at der er store økonomiske gevinstpotentialer ved at få udsatte ledige i beskæftigelse for alle tre grupper af ledige. Det gælder for både samfundet og det offentlige, og uanset om det er ordinært job eller fleksjob.

Årlige gevinster for det offentlige og samfundet (2014 nutidskroner)

	Ordinær beskæftigelse	Fleksjob
Kommuner	32.500 - 58.000	29.000 - 30.000
Staten	30.000 - 40.000	-13.000 - (-15.000)
Offentlige	62.000 - 99.000	15.000 - 16.000
Samfundet	122.000 - 136.000	37.000 - 42.000

Boks 1 Grupper af udsatte ledige

Alle ledige er ledige i uge 52, 2006, og modtager enten dagpenge, kontanthjælp, ledighedsydelse eller sygedagpenge (fra ledighed). 20 % af denne gruppe finder ordinær beskæftigelse i 2007.

Udsatte ledige med et kommunikationshandicap er borgere, der har været ledige i 10 uger af 2. halvår 2006 og har været i kontakt med sundhedsvæsenet i 1997-2006, hvor de er diagnosticeret med perceptivt høretab, svær synsnedsettelse eller blindhed. 16 % af denne gruppe finder ordinær beskæftigelse i 2007.

Udsatte ledige med psykiske lidelser er borgere, der har været ledige i 20 uger af 2. halvår 2006 og har modtaget receptpligtig antipsykotisk eller antidepressiv medicin enten mindst to gange for mere end 500 kr. eller for mindst 1000 kr. i 2006. 10 % af denne gruppe finder ordinær beskæftigelse i 2007.

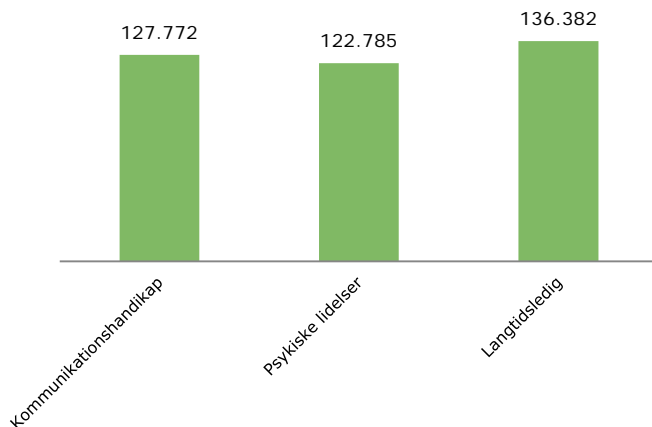
Udsatte langvarigt ledige er borgere, der har været ledige i 20 uger af 2. halvår 2006 og har været på kontanthjælp i 4 ud af de foregående 5 år, og som i 4 ud af de seneste 5 kvartaler er kategoriseret med problemer ud over ledighed. 10 % af denne gruppe finder ordinær beskæftigelse i 2007.

Det skal bemærkes, at det kan være, at personer, der finder beskæftigelse, er anderledes end dem, der ikke gør, på andre faktorer, end dem, der observeres i analysen. Det er således ikke sikkert, at de samme gevinster ville kunne opnås for borgere, der i højere grad "hjælpes" i beskæftigelse. Hvis de ledige, der ikke finder job i 2007, er svagere på faktorer, der ikke observeres, overvurderes potentialet. Omvendt er der udeladt en række udgifter, der alt andet lige i sig selv vil medvirke til, at potentialerne er underestimeret.

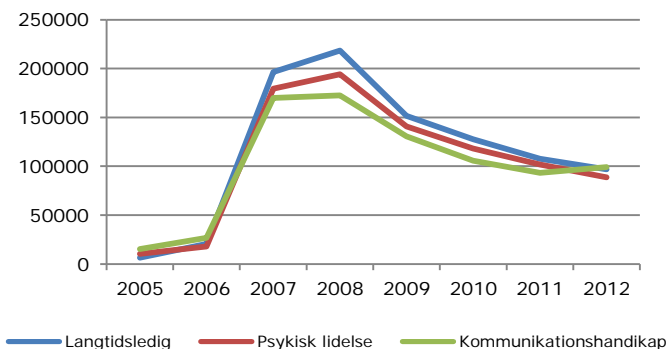
Samfundsøkonomisk potentiale for ledige, der finder ordinær beskæftigelse

Det samfundsøkonomiske gevinstpotentiale af, at en udsat ledig finder ordinær beskæftigelse, er stort for alle tre grupper af udsatte ledige: over 600.000 kr. i nutidsværdi over 6 år pr. person. Det er størst for de langtidsledige, svarende til en årlig gevinst på 136.382 kr. (figur 1). Potentialeberegningen skaber pr. konstruktion større gevinster i det år, hvor beskæftigelsen finder sted (2007), fordi det netop er betinget af, at kontrolgruppen ikke finder beskæftigelse. Det er derfor forventeligt, at gevinsterne vil falde, da ikke alle fastholder beskæftigelsen, mens også nogle fra kontrolgruppen finder beskæftigelse.

Figur 1. Årligt samfundsøkonomisk gevinstpotentiale af ordinær beskæftigelse (2014 nutidskroner)

Figur 2. Samfundsøkonomisk gevinstpotentiale over tid (2014-priser)

Boks 2 Sådan har vi gjort

Ledige inkluderer personer på kontanthjælp, dagpenge, ledighedsydelse og sygedagpenge fra ledighed. For hver udsat ledig, der kommer i beskæftigelse i mindst 14 uger i et kvartal i 2007, finder vi ledige med samme arbejdsmarkedshistorik, demografi, uddannelse og forbrug af sundhedsydelse, der ikke kommer i beskæftigelse, og sammenholder disse to grupper.

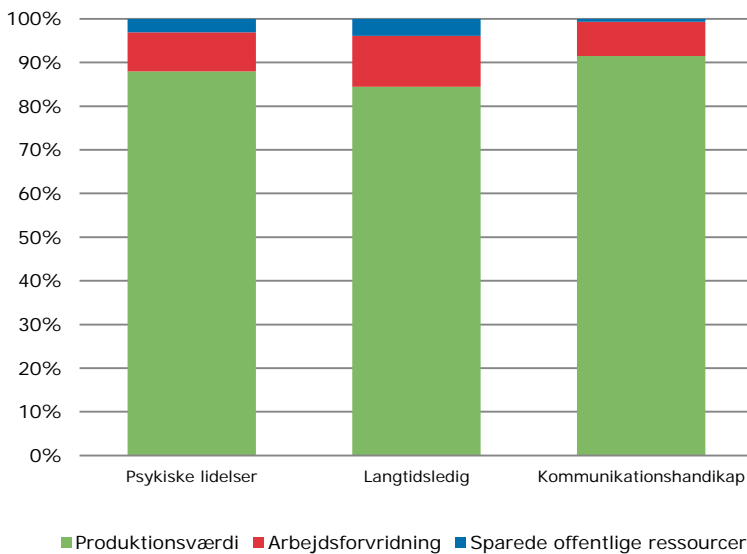
Det er vigtigt at understrege, at gevinstpotentialet forudsætter, at de ledige får et arbejde, og at det på trods af sammenligningen kan være de stærkeste af de udsatte, for hvem det lykkes.

Derfor er det en væsentlig indsigt, at gevinstpotentialet af ordinær beskæftigelse er positivt over hele den betragtede periode (figur 2). Det tyder på, at de, der får foden inden for arbejdsmarkedet, i nogen grad beholder tilknytningen. Det kan dog også være udtryk for, at de, der finder beskæftigelse, udmærker sig på en række faktorer, som vi ikke har kunnet kontrollere for i denne analyse. Figur 2 viser dog, at der i 2005 og 2006 ikke er forskelle mellem dem, der finder job, og dem, der ikke gør. Denne mangel på systematiske forskelle mellem grupperne, før der findes beskæftigelse i 2007, er også et tegn på, at de resultater, undersøgelsen viser, er solide.

Fordeling af det samfundsøkonomiske gevinstpotentiale af ordinær beskæftigelse

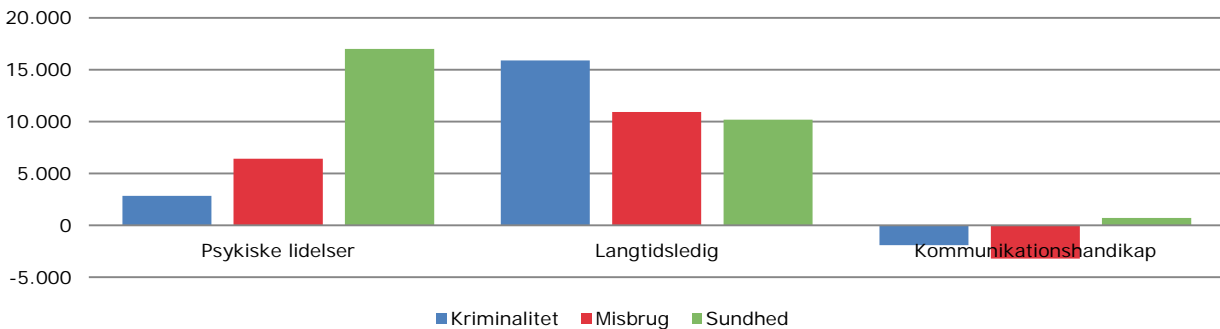
Figur 3 viser, at 84-92 % af det samfundsøkonomiske potentiale består af forøget produktionsværdi (løn). Det resterende potentiale fordeler sig på sparede ressourcer i det offentlige og reduceret arbejdsforvridningstab (se boks 3) som følge af mindskede offentlige udgifter.

Figur 3. Fordeling af det samfundsøkonomiske gevinstpotentiale af ordinær beskæftigelse

De sparede offentlige ressourcer fordeler sig på udgifter til retsvæsen, politi og erstatninger (som følge af kriminalitet), misbrugsbehandling og sundhedsydelse. Disse er alle forholdsvis små, men væsentligt større for langtidsledige end for ledige med kommunikationshandicap. Sparede udgifter til sundhed er størst for psykisk syge, mens reduktionen til kriminalitet og misbrugsbehandling er størst for langtidsledige (figur 4).

Figur 4. Sparede offentlige ressourcer

Note: Forskelle for ledige med kommunikationshandicap er ikke signifikante.

Boks 3 Samfundsøkonomisk potentiale

Det samfundsøkonomiske potentiale består af ændringer i tre hovedkomponenter:

1. Produktionsværdi af arbejde
2. Sparede ressourcer i det offentlige
3. Arbejdsforvridning

Produktionsværdien af arbejde måles som bruttoløn minus evt. løntilskud.

Sparede ressourcer i det offentlige fordeler sig på udgifter til misbrugsbehandling, sundhedsydelse og retsvæsen, advokater, politi samt forsikring og erstatninger som følge af kriminalitet.

Arbejdsforvridning er omkostningen som følge af, at offentlige indsatser finansieres over skatter og afgifter og dermed mindsker arbejdsudbuddet. Det opgøres som 20 % af ændringen i det offentlige finansieringsbehov (Finansministeriet 1999).

Boks 4 Offentligt potentiale

Det offentlige potentiale består af ændringer 3 hovedkomponenter:

1. Indkomstskat
2. Sparede ressourcer i det offentlige
3. Overførselsindkomst

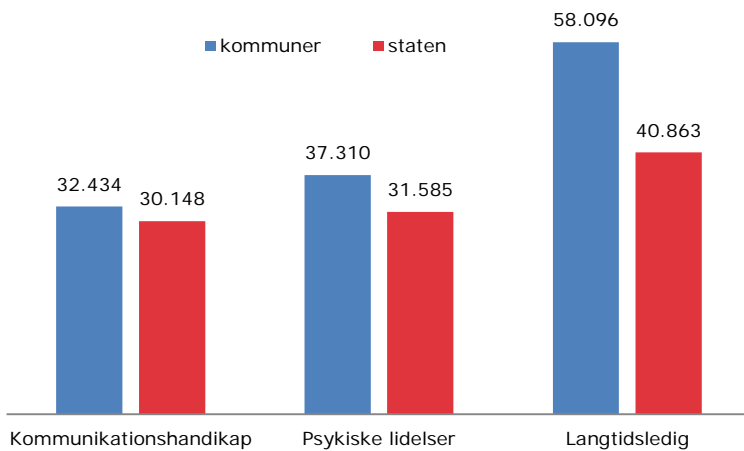
Indkomstskat opgøres fra lønnet arbejde og offentlig overførsel.

Ressourcer i det offentlige er opgjort som for det samfundsøkonomiske potentiale (se boks 2).

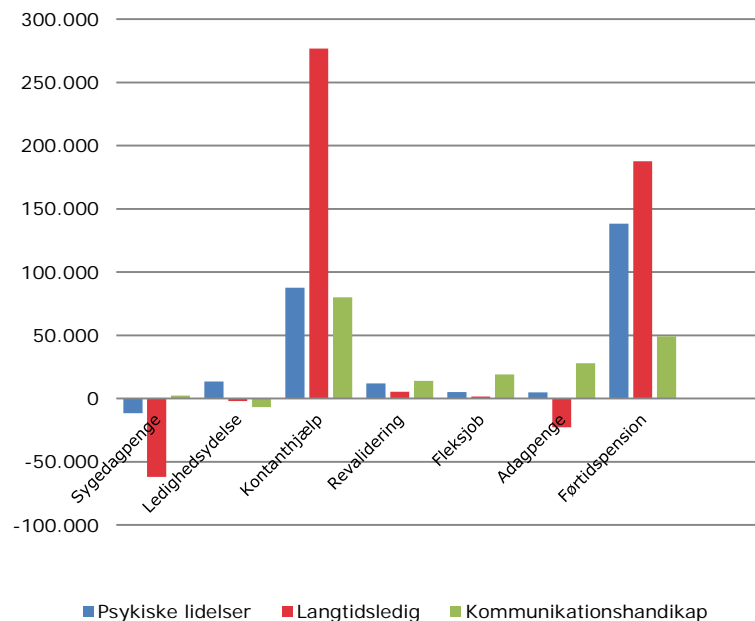
Offentligt potentiale for ledige, der finder ordinær beskæftigelse

Ikke overraskende vinder både stats- og kommunekasserne også ved at udsatte ledige finder beskæftigelse (figur 5). Gevinsten er lidt større for kommunerne, da de finansierer en større del af overførselsindkomsterne. Også her er gevinsten størst for de langtidsledige, svarende til en årlig samlet offentlig gevinst på knap 100.000 kr.

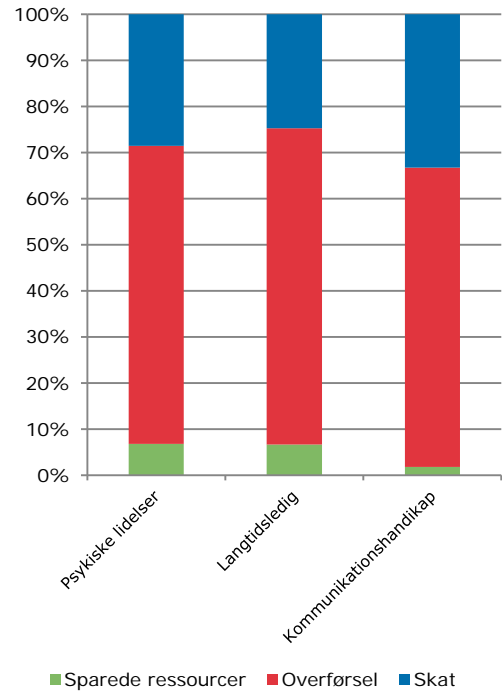
Figur 5. Årlige offentlige gevinstpotentialer af ordinær beskæftigelse (2014 nutidskroner)

Figur 7. Besparelse på offentlige overførsler

Figur 6. Fordeling af offentligt potentiale

Figur 6 viser, at for den tidshorizont, undersøgelsen dækker, er det sparede overførselsindkomster (ca. 65 %) og øgede skattebetalinger (25-32 %), der betyder mest for det offentlige gevinstpotential. De resterende 2-8 % er sparede ressourcer til misbrug, sundhed og kriminalitet.

Figur 7 viser, at besparelserne på offentlige overførsler primært kommer fra besparelser på kontanthjælp og førtidspension. Besparelsen er størst for de langtidsledige, der som udgangspunkt er kontanthjælpsmodtagere. For langtidsledige forøges udgifterne til dagpenge og sygedagpenge. Dette er en konsekvens af, at beskæftigelse for denne målgruppe kan medføre optjening af ret til disse ydelser, som de ikke tidligere har haft adgang til.

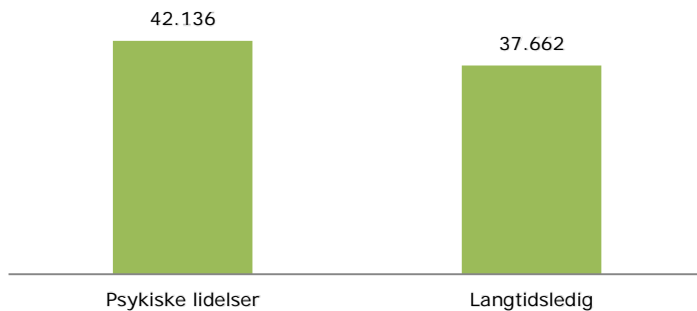
Samfundsøkonomisk potentiale for ledige, der finder fleksjob

Det er en lille andel af udsatte ledige, der finder ordinært job. Derfor er gevinstpotentialet af at komme i fleksjob også belyst, dog ikke for ledige med kommunikationshandikap, fordi der er meget få i denne målgruppe, og kun 28 af dem kommer i fleksjob i den periode, som undersøgelsen tager udgangspunkt i.

Samfundsøkonomisk potentiale

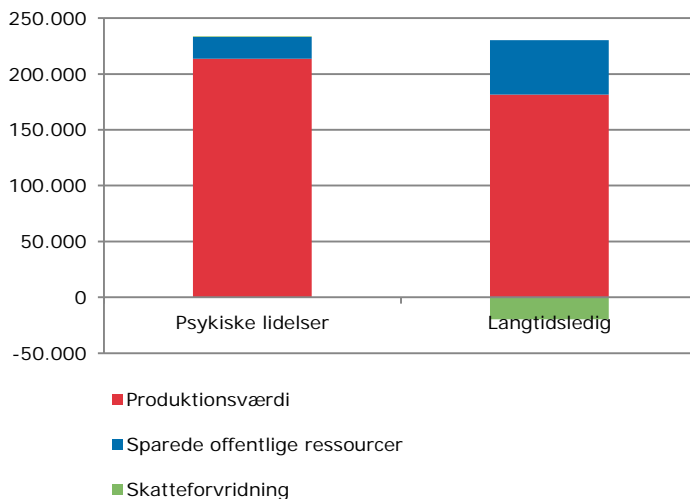
Det gennemsnitlige årlige samfundsøkonomiske gevinstpotentiale af, at en udsat ledig kommer i fleksjob, er positivt for både ledige med psykiske lidelser og langtidsledige (figur 8).

Figur 8. Årligt samfundsøkonomisk gevinstpotentiale af fleksjob (2014 nutidskroner)

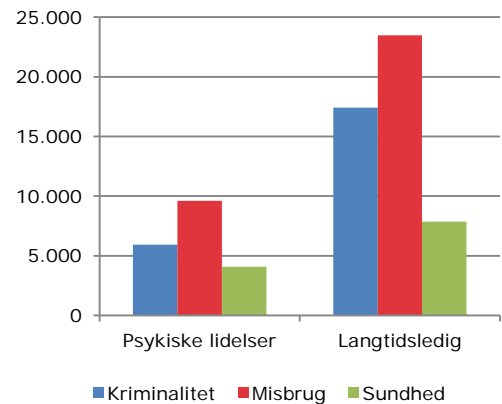

Figur 9 viser, at det primære bidrag til det positive samfundsøkonomiske potentiale af fleksjob atter er forøget produktionsværdi. Samtidig ses der et arbejdsforvridningstab på grund af en stigning i udgifter til overførselsindkomster for de langtidsledige. Både dette samt de sparede offentlige ressourcer er dog begrænsede.

Figur 9. Fordeling af faktorer for det samfundsøkonomiske gevinstpotentiale

Figur 10. Sparede offentlige ressourcer

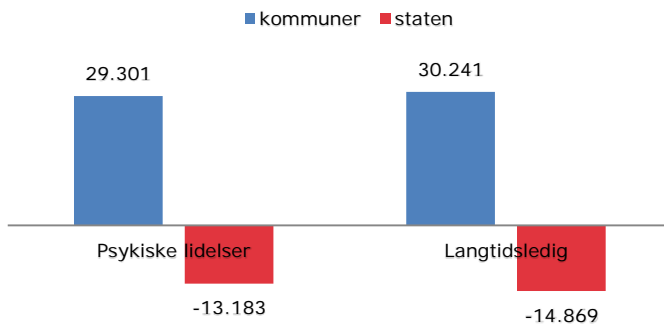

De sparede offentlige ressourcer er i figur 10 opdelt på ressourcer til sundhed, kriminalitet og misbrugsbehandling, og alle er størst for langtidsledige.

Offentligt potentiale for ledige, der finder fleksjob

Gevinstpotentialer er positivt for kommunekasserne for begge grupper af udsatte ledige, mens det er negativt for statskassen, fordi statskassen finansierer en større del af fleksjobtilskuddet (figur 11).

Figur 11. Årlige offentlige gevinstpotentialer af fleksjob (2014 nutidskroner)

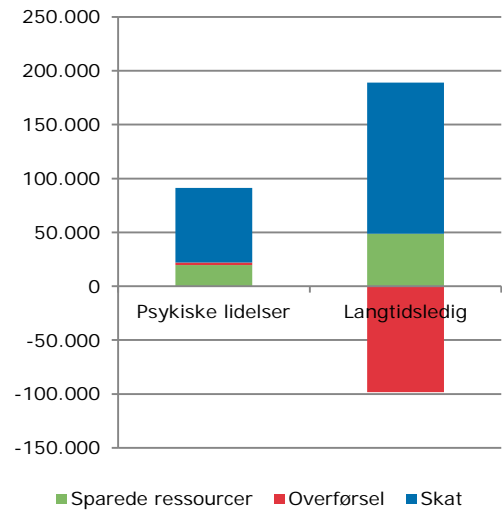
For begge grupper af ledige er den samlede gevinst for de offentlige kasser positiv.

Ovenstående beregning af gevinstpotentialer ved fleksjob er baseret på reglerne for den gamle fleksjobordning (før 2013). Det er svært at sige, hvordan den nye fleksjobordning vil påvirke tallene, men det må forventes, at udgiften til de offentlige kasser bliver mindre. Den nye ordning kan dog også påvirke produktionsværdien for dem, der kommer i fleksjob, så det kan ikke med sikkerhed siges, om den samfundsmæssige gevinst i dag er større eller mindre.

Fordeling af offentligt gevinstpotentialer af fleksjob

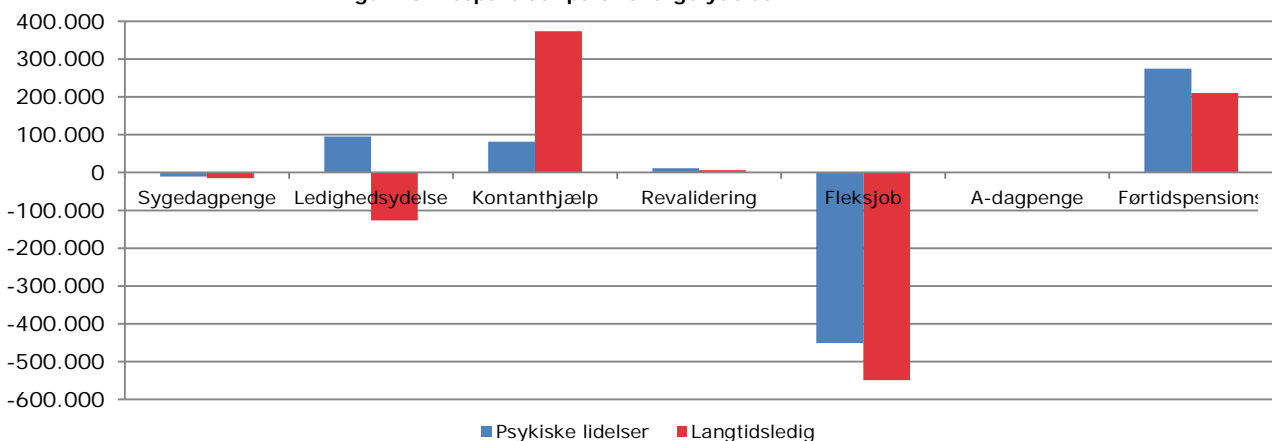
Figur 12 viser, at det offentlige gevinstpotentialer mindskes væsentligt på grund af øgede udgifter til overførsel for de langtidsledige, men at det offentlige har en gevinst i skattebetalinger.

Figur 12. Fordeling af det offentlige gevinstpotentialer af fleksjob

De øgede udgifter til offentlige ydelser kommer primært fra fleksjobtilskuddet, mens der er gevinster i form af reducerede ydelser til kontanthjælp og førtidspension (figur 13). For langtidsledige øges ydelserne til ledighedsydelse, formentlig fordi nogle mister deres fleksjob.

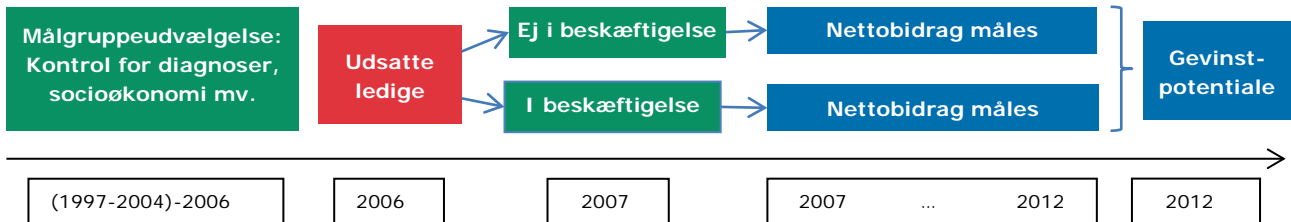
Figur 13. Besparelser på offentlige ydelser

Metode

Figur 14 viser kronologien i den anvendte metode. Udgangspunktet er de udsatte ledige i 2006. Perioden 1997-2006 bruges til kategorisering af udsathed og til at ensarte de grupper, der i 2007 enten finder beskæftigelse eller ej. I perioden 2007-2012 måles gennemsnitlige nettobidrag, og det samlede gevinstpotentiale udgør således forskellen mellem det samlede nettobidrag i perioden for de to grupper.

Figur 14. Metode

Sådan beregnes nettobidrag og gevinstpotentiale

Gevinstpotentialet opgøres dels som forskellen på beskæftigede og lediges nettobidrag til samfundet, dels til de offentlige kasser. Nettobidraget til de offentlige kasser er differencen mellem, hvad borgeren betaler til det offentlige, og hvad det offentlige betaler direkte til borgeren. Nettobidraget til samfundet er produktionsværdien af arbejde (løn minus evt. offentligt løntilskud) minus udgifter til offentlige ydelser (eksklusive overførselsindkomst), men inklusive et arbejdsforvridningstab på 20 % af de ændrede offentlige udgifter til gruppen. Alle bidrag måles over 6 år.

Nettobidragene er opgjort ud fra den enkelte borgers træk på offentlige ydelser samt dennes beskæftigelse og indkomst. Der tages højde for udgifter til sundhedsydelser, misbrugsbehandling samt retsvæsen, politi og advokater som følge af kriminalitet.

Sundhedsydelserne inkluderer somatiske og psykiatriske indlæggelser, receptpligtige lægemidler, almen praksis, speciallæger, vagtlæger og skadestuebesøg. Derudover opgøres lønninger, skattebetalinger samt overførselsindkomst. Alle dele fordeles på samfund, kommuner og stat, beregnet i 2014-kroner ved hjælp af forbrugerprisindekset og diskonteret med 4 %.